Muutos pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettuun lakiin

Noora Herranen
Erityisasiantuntija
Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Pimatukilain muutos

- Pimatukilain nykyiset tukikeinot
  - Valtionavustus alueen pilaantuneisuuden selvittämiseen ja puhdistamiseen.
  - Järjestämistehtävä: tukiviranomaisena toimiva PIRELY järjestää alueen pilaantuneisuuden selvittämisen tai puhdistamisen ja vastaa kustannuksista. Edellytettyä välttämättömyyttä yleisen ympäristöedun kannalta.
  - Molemmat harkinnanvaraisia.
- Muutos: järjestämistehtävän kustannukset jaettaisiin PIRELY:n ja alueen haltijan kesken. Lisäksi järjestämisen edellytyksiä kevennetään.
  - Tavoitteena määrärahojen parempi vaikuttavuus (enemmän ja merkittävämpiä kohteita) ja järjestämistehtävän piiriin pääsyn helpottaminen. PIRELY voisi myös edelleen tietyissä tilanteissa vastata järjestämisen kustannuksista kokonaan.

Lain tukikeinot

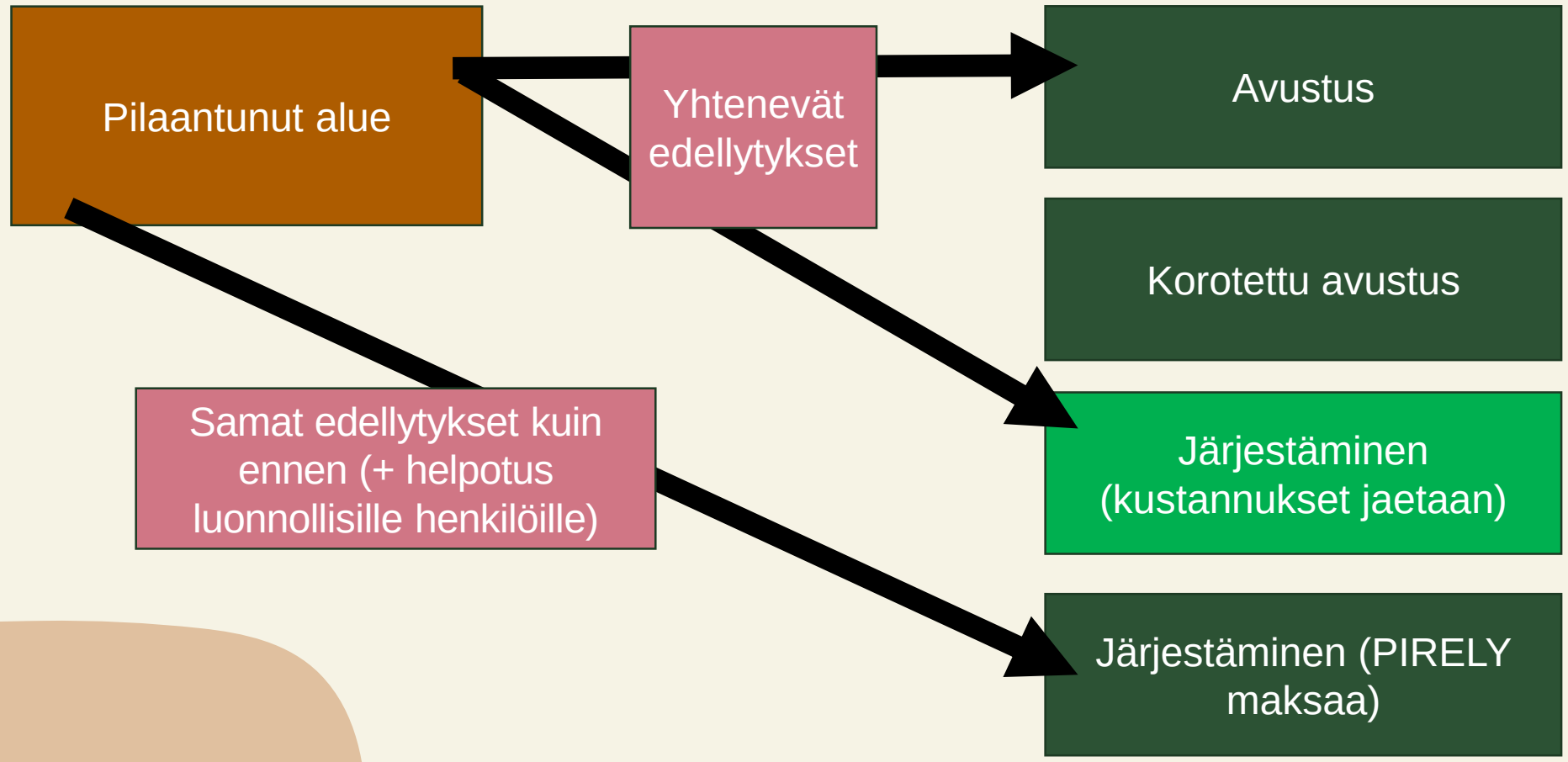

Keskeiset muutokset 1/2

- Järjestämistehtävän kustannukset jaetaan
  - **Hakija, kiinteistön omistaja tai haltija taikka kunta osallistuu** alueen pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämisen kustannuksiin PIRELY:n kanssa.
  - ***Kustannukset jaetaan tarkoituksenmukaisessa suhteessa*** *ottaen huomioon terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan vakavuus tai todennäköisyys, toimen kiireellisyys, toimeen saadut muut julkiset varat ja muut näihin rinnastettavat seikat.*
- Jos kustannukset jaetaan, ei edellytetä välttämättömyyttä kuten aiemmin.
- Kustannustenjaossa on samat periaatteet ja prosenttiosuudet kuin avustuksen määrästä päätettäessä. Kustannustenjaosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella: ELY-keskuksen osuus on maksimissaan 50 % selvittämisen ja 40 % puhdistamisen kustannuksista.

Keskeiset muutokset 2/2

- PIRELY edelleen vastaa kustannuksista kokonaan
  - Jos se on yleisen ympäristöedun kannalta välttämätöntä TAI
  - Jos pilaantuneisuudesta aiheutuu tai uhkaa aiheutua erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai yksilön asuinympäristölle.
- Välttämättömyys yleisen ympäristöedun kannalta: asian kiireellisyys, alueiden pilaantuneisuuden järjestelmällinen selvittäminen, vastuutahon puuttuminen, luonnonsuojelulainsäädännön nojalla suojellun alueen suojelutarkoituksen turvaaminen, vedenhankintakäytössä olevan pohjavesialueen vedenoton turvaaminen tai muu näihin rinnastettavissa oleva syy.
- Edellytykset ovat vastaavat kuin ne aiemmin olivat hallituksen esityksen perusteluissa, nyt ne on nostettu lain tasolle. Lisäksi uutena on tullut luonnollisia henkilöitä koskeva lisäys (terveys tai yksilön asuinympäristö).

Muutoksen syyt 1/2

- Yleinen kustannustason nousu ja valtion voimavarojen niukkuus: määrärahoja riittää vain muutamalla kohteelle erityisesti, jos kyseessä puhdistaminen.
  - Määrärahan suuruus on n. 500 000 euroa selvityksiin sekä n. 1,5 miljoonaa euroa valtionavustuksiin ja puhdistamiseen.
  - Selvittämisen järjestämisen kustannus: keskimäärin noin 25 000 euroa (2021).
  - Puhdistamisen järjestämisen kustannus: vaihtelu kymmenistätuhansista miljooniin – vuonna 2023 kaksi kohdetta 250 000 euroa. Jätehuoltotyöjärjestelmässä keskimäärin n. 200 000 euroa.
- Muutoksella parannetaan mahdollisuutta myös merkittävämpien kohteiden järjestämiseen (saattavat viedä muutoin koko määrärahan ja/tai vain yksi kohde vuodessa).
  - Kohde-esimerkki puhdistamisen kustannuksista: Suonenjoki, Onkilampi 1 milj.

Muutoksen syyt 2/2

- Järjestämistehtävä on tärkeä erityisesti pienille kunnille: ei resursseja/osaamista hoitaa itse (kuntien omistuksessa noin 25 % pima-alueista).
- Muutos parantaa niiden mahdollisuutta saada PIRELY järjestämään selvittäminen tai puhdistaminen, sillä järjestämisen edellytykset kevenevät ja useampi kohde saa sen.
- Luonnollisten henkilöiden aseman parantaminen.
- Muutos ei liity maaperädirektiiviin, josta ehdotus on annettu 5.7.2023. Nyt neuvottelut ovat kesken, varmuutta lopullisesta sisällöstä ei ole.
- Esityksellä ei myöskään puututa kunnan viimesijaiseen vastuuseen pilaantuneista alueista (YSL 133 §) – kuntien vastuu pilaantumisesta ei muutu esityksen myötä.
  - Viimesijaiseen vastuuseen liittyviä haasteita ei voida tässä yhteydessä ratkaista, vaan se edellyttää laajempaa oikeudellista arviointia.

Kiitos!

Noora Herranen
Erityisasiantuntija
Ympäristöministeriö
noora.herranen@gov.fi
puh. +358505672333 / 0295250222

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi